

Kevesebb import, több export

A külkereskedelem feladatairól

Kedden a Külkereskedelmi Minisztériumban, vállalatvezetői értekezleten dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter értékelte az elmúlt évi munkát, és vázolta az idei feladatokat. Az értekezletre a sajtó képviselőit is meghívták.

Dr. Bíró József elmondta, hogy hazánk külkereskedelmi forgalma tavaly elérte a 64,3 milliárd devizaforintot, s így 13,6 százalékkal túlhaladta az 1970. évi.

A forgalom export- és importoldala azonban nem nőtt arányosan: kivitelünk mintegy 8, behozatalunk pedig 19,2 százalékkal volt magasabb, mint 1970-ben (szerződéses paritásban). Ennek az arálynak a kialakulása elsősorban a népgazdaság dinamikus fejlődéséből fakadó jelenségekkel függ össze, de közrejátszott az is, hogy a korábban kedvező külső piaci tendenciák megváltoztak, a külföldi áresések jórészt nem importunkat, hanem exportunkat érintették.

A miniszter utalt arra, hogy külkereskedelmi forgalmunk 1972-ben dinamikusabban tovább nő — most már oly módon, hogy exportunk 13—14, az import 6—7 százalékos emelkedésével számolunk.

1972-ben tehát fokozott exportorientáció kerül előtérbe, amit nem adminisztratív, hanem olyan jellegű intézkedésekkel kívánunk elősegíteni, amelyek a vállalatokat a népgazdasági érdekeknek megfelelőbb munkára ösztönzik. Termékeinket korszerűség, minőség, ár- és a kiegészítő szolgáltatások szempontjából egyre inkább versenyképessé kell tenni a szocialista és a nem szocialista piacokon egyaránt.

A rubelészámolású országokba a számítások szerint az export 14, az onnan származó import pedig 7 százalékkal nő. A dollárelszámolású országokba körülbelül 13 százalékkal akarunk többet exportálni, mint tavaly, az importot pedig 6—7 százalékkal növeljük.

Az idén a gépipar exportjában várható a legnagyobb fejlődés.

Ehhez az is szükséges, hogy tovább javuljon az értékesítésre felajánlott gépipari termékek összetétele. A vállalatok nyereséges gazdálkodása, s a népgazdaság kereskedelmi egyenlegének javítása érdekében bizonyos ellentmondásos elemeket is fel kell oldani. Szembe kell nézni például azzal, hogy léteznek korszerű, de gazdaságtalanul előállított, valamint korsze-

rűtlen, de gazdaságos termékek. Az ilyen kérdéseket tanulmányozni kell, s a döntés sem várható sokáig magára. A termékszerkezet átalakításának mindenesetre azt kell szolgálnia, hogy például a gépipar a keresletnek megfelelően, a kívánt minőségben minél több, gazdaságosan előállított gépet és berendezést szállítson.

Nem veszített jelentőségéből a mezőgazdaság és az élelmiszer exportja sem.

Termékeikből a számítások szerint a dollárelszámolású országokba az idén mintegy 11 százalékkal többet szállítunk, mint tavaly. A sertésállomány kedvező alakulása nyomán 1972-ben is jelentős mennyiségű élő sertés és sertéshús exportjával számolhatunk.

A miniszter elmondta, hogy a szocialista országokkal aláírt 1972. évi árucserforgalmi jegyzőkönyvek kellő keretet biztosítanak a tervezett forgalomnövekedéshez.

A minisztérium célszerűnek tartja, ha év közben kontingenzen felül is szállítanak a vállalatok gazdaságosan termelhető és értékesíthető árukat a szocialista országokba. Ügyelni kell azonban arra, hogy a szállítások ne akadályozzák a nem szocialista

országokba irányuló exportot. A miniszter a vállalatok figyelmébe ajánlotta más szocialista országok vállalataival a kooperációs lehetőségeket, a hosszabb távú áruforgalmi és együttműködési megállapodások hatékony módszereit.

A nem szocialista országokkal kötött államközi megállapodások ugyancsak megfelelő keretet és lehetőséget nyújtanak arra, hogy jó piaci munka és exportképes árualapok megeremítése nyomán ebben a viszonylatban is beváljanak előirányzataink.

Elmondta, hogy a fejlett tőkésországok részére szánt árustruktúránk mintegy kétharmada kontingenskorlátok nélkül szállítható, egyharmadukra szabtak meg kontingenseket. E kontingensek nagyságrendje is olyanazonban, amely lehetővé teszi az export kívánatos mértékű fejlesztését.

Végül rámutatott, hogy tovább kell fejleszteni a piaci szervezetet. Bővíteni kell például a vállalatok külföldi irodáinak hálózatát. Mint mondogta, lehetőség van vegyes vállalkozás létrehozására is, amelyek kellő koordinálás esetén megfelelően illeszthetők a piaci szervezetbe.

Sok a kihasználatlan teherautó a Volánnál

Felhívás a kedvezményes előszállításra

Minden eddiginél nagyobb, mintegy 125 millió tonnás áruszállítási feladat előtt áll ez évben a Volán. A terv teljesítése azonban nemcsak a tröszt 80 000 dolgozójának jó munkájától függ, hanem a partnervállalatoktól is, attól, hogy szét tudják-e „húzni” időben a szállítást, vagy egyszerre zúdítják a Volán „nyakába” termékeiket. Ebből a szempontból január első fele igen kedvezőtlenül alakult. Nagyon sok üzemképes tehergépkocsi állt tétlenül a Volán-telepeken, különösen Szegeden, Pécsen, Tatabányán és Győrben akadt kevés szállítanivaló. Január 1. és 15-e között fuvarhiány miatt naponta átlagosan 1877 Volán-teherautó „pihent”. Különösen szombati napokon volt kevés a fuvar:

3-án 5600, 15-én 4500 kocsi állt tétlenül. A Volán Tröszt vezetői ezért arra kéri a vállalatokat, hogy vegyék igénybe a kedvezményes előszállítást. Nagyobb távolságra már most szállítsák el, amit lehet, mert később esetleg az egyidőben jelentkező igényeket nem tudják hiánytalanul kielégíteni. A Volán gépkocsiparkja ugyanis 1100 kocsival kisebb, mint tavaly volt, mivel az 1970-es árvíz idején a mentés során nagyon sok kocsija teljesen elhasználódott. Bár vásároltak új tehergépkocsikat, egyre nőtt a kiselejtezésre váró autók száma. Ezek üzemeltetése sokba kerül, de egyelőre nem selejteznek ki a „kiöregedett” járműveket, mert a csúcsgazdálkodási szakban ezekre is szükség lesz.

Több műtrágyát, alkatrészeket vásárolhattak, előre haladt a kemizálás, egyezőval lényegesen javultak a termelési tényezők, vagyis a rövid lejáratú hitelek igénybevétele intenzív fejlődést eredményezett.

Az elmúlt esztendőben a mezőgazdaságban 1 milliárdos csökkenés következett be az építési beruházásoknál. Viszont 700 millióval többet költöttek gépésítésre. És ez nem rossz. A jövő megköveteli. Hiszen azoknál a növényféléseknél is, amelyek természetesen gondjaink vannak — cukorrépa, dohány, zöldség — elsősorban a gépésítés hozhat megoldást. Igen imponáns példája ennek a Mezőhegyesi Állami Gazdaság, ahol tavaly 1700 holdon termeltek cukorrépa-t 250 mázsás holdankénti átlaggal, szép nyereséggel. A gépésítésre sem sajnálták a pénzt. A bank idén is támogatja a gépésítési törekvéseket, hiteleket kérhetnek a mezőgazdasági üzemek erre.

Hazánkban a mezőgazdaság anyagi, műszaki ellátása az AGROTRÖSZT kezében van. Műtrágyával, erő- és munkagépekkel, vegyszerekkel árasztja el a szövetkezeteket, állami gazdaságokat. A tapasztalatok azt mutatják: fejlődésének és teljesítőképeségének határán van ez a monopóliumhelyzetű vállalat, további nyereségekre nem számíthat, sőt, kritikusa a helyze-

zete, több gépet szerzett be, mint amennyit el tud adni. Pénzlektóse óriási. A tanulság egyértelmű: nyíri gépet, műtrágyát szerzesz be, amennyire fizetőképes kereslet van, nem pedig igény. És még valami: hogyan tovább? — érdemes lenne ezen meditatálni, kölcsönös érdekeltségben a mezőgazdasági nagyüzemekkel.

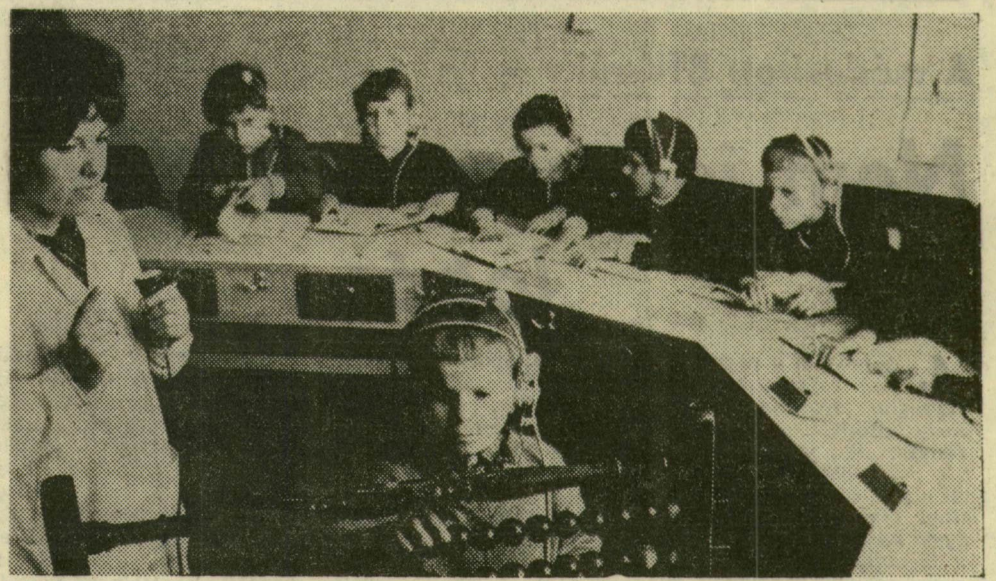
Más monopolisztikus vállalatoknál is előfordulhatnak zavarok, a feldolgozóipar tavaly sem volt mentes e félelemtől. Egyes termékekből felfutott a termelés és gondot okozott a feldolgozás. Enélkül viszont nehéz, szinte lehetetlen a termékek eladása. A termelő nem ugrálhat, máshová nem kínálhatja áruját eladásra. Kényszerhelyzetben a húsipar, a hűtőipar a kettős műszakot sem tudta megszervezni, vagy alig-alig; fizetett az áruért, de könyörgött, hogy ne vehesse át, csak jóval később, ha majd kapacitás lesz. A konzervipar is feldolgozóképeségének határán van. Jó termés esetén megsokszorozódnak gondjai.

Ideje lenne az állami támogatást, hitelt kihasználni a különböző monopóliumhelyzetek is „kikezdeni”. Megérné. Különböző társulásokkal a termelőszövetkezetek segítenének az országos gondokon, önmagukon is. Itt van például a baromfiipar. Nagy le-

hetősége lenne bármilyen társulásnak, és jövedelmezősége is, mert a legkurrensebb cikkekkkel foglalkozhatna, libával, pulykával, aminek piaca van itthon és külföldön egyaránt. A haszon mellett a felelősség is megoszlaná a termelőkkel. Ugyanakkor szélesedne a beruházások profilja, gyorsulna a tőke forgási sebessége.

Az idén mezőgazdasági beruházásokra 12,5 milliárdot fordítanak, szemben a tavalyi 15 milliárddal. Nem közömbös, milyen belső struktúraalakításra, változtatásra használják fel az összeget. A sertés- és szarvasmarhatelepek mellett igen hasznos lenne többek között a bárányhizlalás, a tejesbárányok piaca adása nagy tételekben, még akkor is, ha a tartási viszonyok extenzív feltételeknek felelnek meg. Kévs új beruházásra számíthatnak tehát a mezőgazdasági üzemek. A legfontosabb most, hogy jól és gyorsan, maximálisan gépésítve fejezzék be a már megkezdett építkezéseket. Saját erőből, hitelekkel is, minél nagyobb gépésítésre törekedjenek.

A jövedelmet nem lehet hitellel pótolni, csak megelőlegezni. Alapigazság az is; beruházni csak jövedelem-ből lehet. Ehhez pedig egyetlen út a munka, a célszerű, okos, takarékos gazdálkodás.

Szájról szájra

Az intézet folyosóinak, szobáinak falain fényképek, kézmunkák, árnyképek, linómetszetek, a tárlókban fa- és agyagmunkák, faragások. Pedig ezekkel a gyerekekkel mostohán bánt az élet. Siketen születtek, vagy csaknem teljesen hiányzik egyik legfontosabb érzékszervük. Ennek következtében beszédük sem fejlődhetett ki. Hallásra nevelik őket, hogy beszéljen tudjanak. Ha a legkisebb lehetőség felcsillan, a hallásmaradványokba kapaszkodva igyekeznek megtanítani őket a beszédre, a szájról olvasásra. Minden lehetséges eszközzel, végtelen türelemmel, a legújabb technika alkalmazásával és sok szeretettel.

FELERŐSÍTVE

A legkisebbek, a 4—5 évesek öltözködnek, sorokba rendeződnek. Sétára indulnak a téli napsütésben. Az óvónéni intésére, ha nehézkesen is, ha erőlködve is, ha görcsösen is, de együtt, hangosan köszönnek: páá... És intenek mellé kis kezükkel. Az első értelmes hangok ezek. Az emberi érintkezés csírái.

Százötven gyerek él, tanul a siketnémák szegedi intézetében. Három tagozaton foglalkoznak velük. A négyhatévesek óvodába járnak, a hat-nyolcésvesek az előkészítő tagozaton ismerkednek a legalapvetőbb követelményekkel, s itt dől el az is, kik alkalmasak hallásnevelésre. A harmadik tagozat a nyolc általános iskolai osztály.

Az egyik előkészítő csoportban egy eleven kislány, Gabika szakállamra mutatva huncut szemekkel, kuncogva mondta: tata... tata. A falon levő képek között

ott mosolyog egy szakállas bácsi, alatta a szó: TATA. A teremben minden asztalra egy-egy hangosító berendezést rejt. A gyógypedagógus — aki egyébként pedagógiai szakot végez az egyetemen — kezében mikrofon, a gyerekek fülein az állítható hallókészülék, a sarkokban erősítő berendezések. A magánhangzók különböző magasságát igyekeznek megérteni. A fiatal gyógypedagógus pontosan artikulált hangjait próbálják felismerni, ismételtetni. Az „A” hang kerekedik a kicsi szájakon és közben keressélik torkukon a tapintható zónát, aztán az „I” hangot gyakorolják, kezük a fejükön, tapintják a rezgést.

A másik csoport legújabb szava a „ceruza”. Ennek hangjait keresik a „csendben”, ennek hangjait formálja a száj. Elmondják egyszer, kétszer, ötször. Tükör előtt is keressétek a hangot, a száj, az egész bonyolult hangképző berendezés működését, a hangos hang születésének — másoknak oly természetes — mozzanatait. Minden új, kimondott szónak, elismerő tanári mosolynak örülnek, hiszen minden egyes szóval gazdagabbak.

Nem jelbeszédre tanítjuk őket, nem az ujj-ábécét kell elsajátítaniuk. Hasznosabbnak és fontosabbnak ítélik meg a hangos beszéd és a szájról olvasás elsajátítását. A gondolkodásra nevelés érdekében ez a lényeges. Sok-sok egyéni foglalkozásra lenne szükség, ami a nagy csoportlétszám miatt nem mindig lehetséges. Ezek az elektromos berendezések nagy segítséget jelentenek, de ezek már nem a legkorszerűbbek. Helyhez kötik a gyerekeket, a zsinóringedte három lépésen túl, ismét a legnagyobb ellenség, a csend uralkodik.

KLUG PÉTER ÖRÖKÖSEI

Az igazgatói szobában az intézet vezetőinek arcképei: Klug Péteré, aki az 1901-ben épített intézet alapítóigazgatója volt és az utána következők, Török Sándoré, Gábor Lajosé és Gyovai Józsefé. A mostani igazgató, Nagymajtényi László több mint húsz éve irányítja az itt folyó nagyon összetett munkát. Tapasztalatairól szól és napjaink eredményeiről, gondjairól.

A pálya izgalma, különös szépsége a kisebbeknél érzékelhető legjobban. A beszédtanítás hosszú és nehéz folyamatának első fázisában, amikor a kicsinyek artikulálatlan hangsomóiból érthető hang lesz, szó kerekedik. Nemcsak pedagógiai munka ez, de kicsit művészi tevékenység is.

Az eredmények? A nyolcadik osztályt végzett gyerekek képzettsége megégyezik az általános iskolát végzettségével. Érthetően beszélnek és szájról olvasnak. Minden anyagot tanítunk, amit az általános iskola megkövetel, csak mennyiségben kevesebbet. A mód-szerekben, a pedagógiai eljárásokban van lényeges különbség. Sajnos, a tantervek és tankönyvek régiek, el-

avultak, újakra lenne szükség. Nálunk, ahol fokozottabban kell támaszkodni az egészséges érzékszervekre, a látásra és tapintásra, sokkal több korszerű szemléltető eszközre, képre munkafüzetre, sokszorosított feladatlappal lenne szükség. Ezeknek „belterjes” elkészítése rengeteg erőt, energiát igényel pedagógusainktól.

48 ÓRÁBAN Az épület hetvenegy éves. Ki-

nötte már az iskola és a nevelőotthon is. Csak nagy jóindulattal felel meg a legélembibb követelményeknek. A dickens hangulatú alagsorban is tantermek sorakoznak. Ezen a folyosón csak a jól felszerelt tornateremre lehetnek büszkéek — és a gyerekekre, akik ügyesek, szívesen sportolnak, játszanak, versenyeznek.

A hét évtizede toldozt-foldozt nevelőotthon hálótermeiben, ahová dr. Faragó Mihályné igazgatónő kísért, rend és tisztaság uralkodik. A katonásan sorakozó, szépen bevett, népművészeti takaróval borított ágyak fejelemről tanúskodnak, a falakon levő képek otthonosságról. A gyerekek maguk takarítanak, maguk tartanak rendet. Így megszokják a mindennapi munkát, megszeretik a rendet, igénylik a tisztaságot.

A tizenegy gyermekfelügyelő heti 48 órában dolgozik. Az itt dolgozó tanárnők óvónői fizetést kapnak. Pedig a Művelődésügyi Minisztérium rendelettel szabályozta a nevelőotthonok gyermekfelügyelőinek fizetését és óráktelelezettségét, valamint az élelmezési normákat. Sajnos, ez alól a rendezés alól valahogy a siketnémák szegedi intézete kiment. Pedig a gyermekfelügyelők óraszámja igen magas, fizetésük kevés, és az itteni gyerekek sem esznek kevesebbet, mint mások másutt.

ÉN LAKATOS LESZEK

Nemcsak tanároknak kell lennünk, hanem sokkal többnek annál — mondja Kellner Jánosné igazgatóhelyettes. — Nem állhatunk értetlenül az orvostudomány egyes kérdései előtt és pszichológiai ismeretekre is elengedhetlenül szükségünk van. Mindezek mellett rengeteg türelmet, energiát és szeretetet igénylő hivatás a miénk. Nagyon nehéz munka ez gyerekeknek, nevelőnek egyaránt.

Hogy értelme, szépsége és eredménye van ennek a munkának, azt a nyolcadikosok között éreztem-értem meg. Elettük legfontosabb problémája, mint a velük egykorú sokszáz, sok ezer társunknak, a pályaválasztás. Milyen szakmát válasszunk? Hová visz innen az utunk? — vetődik fel bennük is a kérdés. És elmondják: én női szabó leszek; én nyomdásztanuló; én pedig autószerelő iparitanuló; én műszaki rajzoló szeretnék lenni; én Szegeden fogok lakatos szakmát tanulni...

Tandi Lajos

SZ. LUKÁCS IMRE